

Niniejsza ulotka odpowiada na Twoje pytania dotyczące aptek oraz usług stomatologicznych i okulistycznych w Grampian

Polish - Polski

Przewodnik po aptekach oraz usługach stomatologicznych i okulistycznych NHS Grampian

Październik 2009

© NHS Grampian

Spis treści:

- 1   **Usługi apteczne**
- 6   **Usługi stomatologiczne**
- 11   **Usługi okulistyczne**

Usługi Apteczne

Farmaceuta to wysoko wykwalifikowany fachowiec, który przeszedł specjalistyczne szkolenie, po którego ukończeniu otrzymał licencję uprawniającą go do przygotowywania i wydawania leków na receptę i innych lekarstw. Farmaceuta może:

- wydawać leki na receptę
- sprzedawać leki nie na receptę
- udzielać porady i wydawać leki na drobne dolegliwości pacjentom zwolnionym z opłat za recepty
- zaopatrzyć Cię w leki, na które posiadasz „odnawialną” receptę (repeat prescription), a które niespodziewanie Ci się skończyły
- Udzielić Ci rad na temat:
  - Leków na drobne dolegliwości (np. kaszel, przeziębienie)- jak oraz kiedy je stosować
  - Zdrowego stylu życia – o ćwiczeniach i zdrowym żywieniu
  - Leczenia profilaktycznego, np. leki obniżające poziom cholesterolu, ochrona przeciw słońcu i na temat zdrowia seksualnego
  - Suplementów lub leków alternatywnych – które z nich są odpowiednie dla Twojego stanu i mogą być stosowane z innymi Twoimi lekami
  - Pielęgnacji noworodków, dzieci i osób starszych, których potrzeby mogą się różnić ze względu na ich wiek
  - Zapewnić pomoc, porady i zastępczą terapię nikotynową dla chcących rzucić palenie
- zaopatrzyć Cię w leki, na które posiadasz „odnawialną” receptę (repeat prescription), a które niespodziewanie Ci się skończyły
- Udzielić porady na temat doraźnej antykoncepcji hormonalnej (antykoncepcja „po stosunku”)
- Udzielić porad na temat zdrowia w podróży – w niektórych aptekach istnieje możliwość poddania się szczepieniom podróżnym i profilaktycznym przeciw malarii w niektórych aptekach istnieje możliwość zaszczepienia się przeciw grypie

Farmaceuta może odpowiedzieć na wszelkie pytania dotyczące wyboru i zażywania odpowiednich leków. Może on również udzielić Ci porad na temat leczenia nieuciążliwych dolegliwości oraz pomoże Ci zdecydować czy potrzebna Ci jest pomoc lekarska.

Godziny otwarcia

Większość aptek czynna jest od poniedziałku do piątku oraz w sobotę rano. Niektóre apteki są również otwarte w soboty po południu i w niedziele.

W niektórych rejonach apteki otwarte są poza normalnymi godzinami na zasadzie dyżurów.

NHS helpline (linia pomocy NHS), tel. **0800 22 44 88**, otwarta jest w godzinach od 8 do 22, siedem dni w tygodniu. Dzwoniąc na tę linię, uzyskasz informację gdzie znaleźć najbliższą otwartą aptekę wydającą leki.

Godziny otwarcia aptek pracujących w systemie dyżurowym są zwykle wywieszane w oknach apteki i publikowane w prasie lokalnej.

Supermarkety, sklepy osiedlowe i niektóre stacje benzynowe posiadają w sprzedaży leki nie na receptę (over the counter), które mogą być zakupione bez zasięgnięcia porady farmaceuty. Sklepy te mogą być otwarte dłużej niż Twoja lokalna apteka.

Jeśli jesteś chory/a lub źle się czujesz, a Twoja przychodnia jest nieczynna, farmaceuta może być w stanie udzielić Ci porady i zaopatrzyć w leki. Jeśli farmaceuta nie jest w stanie udzielić Ci pomocy i nie możesz zwlekać z wizytą u lekarza, zadzwoń do **NHS 24**, tel. **08454 24 24 24**. Jeśli Ty lub ktoś z Twojej rodziny miał poważny lub nagły wypadek, skontaktuj się z pogotowiem ratunkowym pod numerem telefonu **999** lub **112**.

Leki i środki lecznicze na receptę

Istnieją leki, które przepisywane są zwykle przez wykwalifikowanego lekarza lub dentystę. Ponadto, wielu pracowników socjalnych NHS Grampian, np. pielęgniarki, położne, farmaceuci i fachowcy ds. zdrowia, ukończyło kurs uprawniający do wypisywania recept. Kurs ten uprawnia ich do wystawiania recept na ograniczoną ilość leków i środków leczniczych.

Leki i środki lecznicze na receptę są zwykle silniejsze niż leki sprzedawane nie na receptę. Prawo wymaga, aby były one ściśle kontrolowane.

Opłaty za leki na receptę

Masz prawo do bezpłatnych leków na receptę, jeśli w momencie jej wydania:

- Masz mniej niż 16 lat
- Masz 16, 17 lub 18 lat i uczysz się w pełnym wymiarze godzin (full-time)
- Masz 60 lub więcej lat
- Posiadasz ważny certyfikat macierzyński lub zaświadczenie o zwolnieniu lekarskim (EC92)
- Posiadasz ważne zaświadczenie o przedpłacie za receptę
- Posiadasz ważny certyfikat rencisty wojennego zwalniającego z opłat (War Pensioner exemption certificate)
- Jesteś wymieniony na aktualnym certyfikacie NHS HC2

- Zostały Ci przepisane bezpłatne środki antykoncepcyjne
- Zostały Ci przepisane bezpłatne leki na gruźlicę
- Ty lub Twój/a partner/ka otrzymujecie pomoc finansową dla osób o niskich dochodach (income support)
- Ty lub Twój/a partner/ka otrzymujecie dofinansowanie emerytury (Pension credit guarantee credit PCGC)
- Ty lub Twój/a partner/ka otrzymujecie zasiłek dla bezrobotnych (income based Jobseeker's Allowance)
- Masz prawo do lub jesteś wymieniony/a na aktualnym zaświadczeniu o nadpłacie podatku (NHS tax credit exemption certificate)
- Ty lub Twój/a partner/ka otrzymujecie dofinansowanie z tytułu ograniczonych możliwości podjęcia pracy (income related Employment Support Allowance)

Uwaga: Opłaty za leki na receptę w Szkocji różnią się od opłat pobieranych w Anglii, Irlandii Północnej i Walii.

Poniższe leki są bezpłatne dla wszystkich:

- Leki lub środki lecznicze wydawane w szpitalu
- Środki antykoncepcyjne na receptę
- Leki wydane osobiście przez lekarza rodzinnego, np. podczas wizyty domowej
- Leki do leczenia chorób przenoszonych drogą płciową wydane przez szpital lub klinikę

Rząd Szkocji zapowiedział, że zamierza wprowadzić nową ustawę, która zniesie wszystkie opłaty za leki na receptę w Szkocji do 1.04.2011.

Usługi stomatologiczne NHS Grampian

Czy mam prawo do bezpłatnej opieki stomatologicznej NHS?

Wszyscy obywatele Wielkiej Brytanii i innych kwalifikujących się państw mają prawo do korzystania z usług stomatologicznych NHS. W przeciwieństwie do usług oferowanych w przychodniach (GP), usługi stomatologiczne NHS są z reguły płatne. Wysokość opłaty zależy od typu leczenia.

Masz prawo do zwolnienia z opłat za usługi stomatologiczne, jeśli w momencie rozpoczęcia leczenia:

- Masz mniej niż 18 lat
- Masz 18 i uczysz się w pełnym wymiarze godzin (full-time)
- Jesteś w ciąży lub urodziłaś dziecko 12 miesięcy przed rozpoczęciem leczenia
- Jesteś pacjentem szpitala (in-patient) i jesteś leczony/a przez szpitalnego dentystę
- Jesteś pacjentem szpitalnych usług stomatologicznych (NHS Hospital Dental Service) (opłata może być pobrana za protezy i mosty protetyczne)
- Ty lub Twój/a partner/ka:
  - otrzymujecie pomoc finansową dla osób o niskich dochodach (income support)
  - otrzymujecie zasiłek dla bezrobotnych (Income based Jobseeker's Allowance)
  - otrzymujecie dofinansowanie emerytury (Pension Credit guaranteed credit)
- macie prawo do lub jesteście wymienieni na aktualnym zaświadczeniu o nadpłacie podatku (NHS tax credit exemption certificate)
- jesteście wymienieni na aktualnym certyfikacie HC2

Jeśli posiadasz certyfikat HC3, możesz otrzymać dofinansowanie kosztów leczenia stomatologicznego.

W jaki sposób NHS Grampian świadczy usługi stomatologiczne?

Opieka stomatologiczna NHS świadczona jest na dwa sposoby.

Są to:

Dentyści wynagradzani przez NHS

Są to dentyści zatrudnieni przez NHS, którzy przyjmują tylko zlecenia z NHS.

Dentyści posiadający własne praktyki

Są to niezależni usługodawcy. Wielu z nich pracuje dla NHS oraz prowadzi prywatne praktyki. Niektórzy z nich przyjmują tylko prywatnie.

Jak znajdę dentystę, który oferuje leczenie w ramach NHS?

Niestety, obecnie powszechnie brakuje dentystów świadczących usługi dla NHS. Oznacza to, że rejestracja u dentysty na leczenie w ramach NHS może być utrudniona.

Aby pomóc pacjentom chcącym zarejestrować się na leczenie stomatologiczne NHS, NHS Grampian uruchomiło Informacyjną Linie Dentystyczną (**Dental Information and Advice Line – DIAL**), która jest czynna od 8:15 do 17:45 od poniedziałku do piątku pod numerem telefonu: **0845 456 5990**.

Dzwoniąc na tę linię uzyskasz informacje na temat usług stomatologicznych NHS dostępnych w Twoim rejonie. Jeśli usługi stomatologiczne NHS będą chwilowo niedostępne, pracownik Linii udzieli Ci informacji o Dentystycznej Liście Oczekujących NHS Grampian.

Jakie działania podejmuje NHS Grampian, aby usprawnić dostęp do opieki stomatologicznej NHS?

NHS Grampian rozpoczął wdrażanie ambitnego Planu Akcji Stomatologicznej (Dental Action Plan). Plan ten zakłada:

- budowę szkoły stomatologicznej w Aberdeen, która będzie szkolić lekarzy stomatologów
- od 2013 roku nie mniej niż 20 dentystów rocznie będzie kończyć Szkołę Stomatologiczną Aberdeen
- kampanię rekrutacyjną mającą na celu zwiększenie liczby dentystów zatrudnianych przez NHS o 20% rocznie przez cztery kolejne lata
- stworzenie 124 tys. nowych miejsc dentystycznych w Grampian do 2012 roku
- do 2010 roku NHS Grampian chce osiągnąć ogólnokrajowy cel, który zakłada, że 60% dzieci z klas Primary 1 i Primary 7 nie będzie miało próchnicy

Wiele czasu i wysiłku wkładane jest w usprawnienie dostępu do usług stomatologicznych w Grampian. Usprawnianie to może potrwać trochę czasu.

Co robić w przypadku ostrego bólu zęba?

Jeśli mieszkasz w Aberdeen lub Aberdeenshire i nie jesteś zarejestrowany u dentysty NHS lub prywatnie, lub jeśli odwiedzasz rejon Grampian, NHS 24 może zorganizować Ci 'pilną' wizytę w jednej z praktyk stomatologicznych w Aberdeen lub Aberdeenshire. Zadzwoń do **NHS 24**, tel. **08454 24 24 24**. Za tę wizytę zostaną naliczone standardowe opłaty stomatologiczne NHS.

Usługi okulistyczne

Optyk to wysoko wykwalifikowany fachowiec, który przeszedł szkolenie w zakresie procesów widzenia. Zajmuje się on/a np. okresowymi badaniami wzorku u dzieci, a także takimi chorobami jak jaskra, zaćma lub zwyrodnienie plamki żółtej.

Optyk:

- ocenia problemy ze wzrokiem
- wykonuje szczegółowe badania wzroku
- wykrywa nieprawidłowości w widzeniu
- leczy wiele chorób oczu
- wypisuje recepty na okulary i soczewki kontaktowe

Twój lokalny optyk zapewnia bezpłatną opiekę okulistyczną (płaci za nią NHS). Aby znaleźć optyka, zadzwoń na bezpłatną linię **pomocy** NHS Grampian (NHS Grampian helpline), tel. **0500 20 20 30**.

Badania wzorku NHS

Badania wzroku NHS są bezpłatne dla wszystkich rezydentów Szkocji i obywateli innych kwalifikujących się krajów. Jeśli potrzebujesz okularów, optyk wystawi Ci receptę, która ważna jest przez dwa lata.

Talony optyczne NHS

Niektórzy mają prawo do talonów optycznych NHS, które pokrywają część kosztów okularów lub soczewek kontaktowych. Masz prawo otrzymać talon optyczny NHS, jeśli:

- masz mniej niż 16 lat
- masz 16, 17 lub 18 lat i uczysz się w pełnym wymiarze godzin (fulltime)
- Ty lub Twój/a partner/ka otrzymujecie pomoc finansową dla osób o niskich dochodach (income support)

- Ty lub Twój/a partner/ka otrzymujecie zasiłek dla bezrobotnych (income based jobseeker's allowance)

Jeśli koszt Twoich okularów lub soczewek kontaktowych przekracza wysokość talonu, będziesz musiał/a pokryć różnicę.

Godziny otwarcia

Większość optyków pracuje w normalnych godzinach pracy od poniedziałku do piątku. Niektórzy pracują także w weekendy.

Poza normalnymi godzinami pracy, w przypadkach wymagających natychmiastowego leczenia, prosimy o kontakt z **NHS 24**, tel. **08454 24 24 24**. W razie poważniejszych obrażeń lub urazów, prosimy o kontakt z pogotowiem ratunkowym pod numerem telefonu **999** lub **112**.

Czy będę w stanie porozumieć się z lekarzami lub pielęgniarkami, jeśli nie mówię po angielsku lub mój angielski nie jest zbyt dobry?

Wszystkie przychodnie, szpitale i pracownicy socjalni w Grampian są wyposażeni w system tłumaczenia telefonicznego „Linia Językowa” („Language Line”). „Linia Językowa” w ciągu 60-90 sekund zapewnia telefoniczny dostęp do fachowych tłumaczy mówiących w 120 językach. Jeśli nie mówisz po angielsku lub Twój angielski nie jest zbyt dobry, będziesz w stanie porozumieć się ze swoim lekarzem lub pielęgniarką. Jeśli wolałbyś/ wolałabyś aby podczas kolejnych wizyt, jeśli to możliwe, towarzyszył Ci tłumacz, możesz wykorzystać „Linie Językową” aby poinformować o tym swojego lekarza lub pielęgniarkę.

Alternatywne języki i formaty

Niniejsza publikacja dostępna jest w języku angielskim i innych. Może być udostępniona w wersji z dużą czcionką, na płycie CD i w innych formach. Poproś znajomych lub krewnych mówiących po angielsku, aby skontaktowali się z Corporate Communications telefonicznie, listownie lub przez e-mail.

Adres:

Corporate Communications,
Ashgrove House,
Aberdeen Royal Infirmary,
Aberdeen AB25 2ZA

Telefon: (01224) 551116 lub 552245

Email: Grampian@nhs.net

Poproś o publikację:

CDG 090136